

Pekka Hokkanen, Maakuntajohtaja

12.11.2024. Kuntatoimijana Kiertokylässä - Konkreettisia tekoja kaikilla toimialoilla - webinaari

Tulevaisuuden näkymiä: Vakautta, vaurautta ja vastuullisuutta kiertotalousteoilla

Tänään puhumme kiertotaloudesta ja kiertotalouden toimista kunnissa. Kiertotalous on meille kaikille varmasti terminä tuttu, mutta sen mahdollisuuksia ja sovelluskohteita ei taatusti vielä täysimääräisesti tunneta, saatikka hyödynnetä. Kunnissa kiertotalous voi merkitä erilaisia asioita, niin kunnan itse toteuttamia kiertotaloustekoja kuin alueen yritysten tukemista ja kannustamista kiertotalouteen siirtymisessä.

Me kaikki tiedämme julkisen talouden haasteet ja kuntasektorin paineet. Saatamme myös perustellusti pohtia, miten kuntien tilanne tulevaisuudessa muuttuu ja miten uuden kehittämiselle on kunnissa resursseja ja aikaa. Haastavat ajat kannustavat säästämään, toimimaan kekseliäästi ja vähentämään kulutusta. Nämä pätevät myös kiertotalouteen. Meidän tulee löytää keinoja, joilla talous pyörii, mutta resursseja käytetään vähemmän. Kiertotalous tarjoaa meille mahdollisuuden rakentaa taloutta ja yhteiskuntaa, jossa resurssit eivät mene hukkaan, vaan niitä käytetään uudelleen ja viisaammin, tarjoten samalla työtä, hyvinvointia ja puhtaampaa ympäristöä.

Elämme globalisoituneiden arvoketjujen maailmassa, jossa yksin on vaikeaa, tai lähes mahdotonta, tuottaa mitään. Olemme myös kovin riippuvaisia näistä globaaleista, pitkistä arvoketjuista, mikä altistaa meidät haavoittuvuudelle. Kokonaan emme voi, emmekä missään nimessä halua maakuntana eristäytyä muusta maailmasta, mutta on myös tärkeää pitää huolta omavaraisuudestamme ja varautumiskyvystämme. Merkittävät muutokset globaalissa turvallisuustilanteessa ovat entisestään korostaneet näitä vaateita. Kiertotalouden keinoilla voimme vähentää riippuvuutta uusista raaka-aineista ja ulkomaisista toimitusketjuista, kun materiaalit ja resurssit kiertävät taloudessa pidempään. Tämä tekee taloudestamme kestävämmän ja vähemmän alttiin ulkoisille häiriöille. Näin voimme lisätä maakunnan vakautta ja huoltovarmuutta.

Kiertotalous ei ole vain teknologinen, taloudellinen tai teollinen ratkaisu – se on myös vahvasti sosiaalinen ja yhteisöllinen muutos. Todelliseen muutokseen tarvitaan kaikkien panosta: yritysten, valtion, kuntien, järjestöjen, tutkijoiden ja jokaisen kansalaisen. Meidän on mietittävä uudelleen tapamme tuottaa, kuluttaa ja ajatella omistamista. Tämä muutos vaatii ennen kaikkea yhteistyötä. Jokaisen tahon on voitava löytää paikkansa tässä muutoksessa, sillä vain yhdessä voimme luoda kestävä ja kilpailukykyistä tulevaisuutta.

Tarvitsemme myös uutta ajatusta siihen, miten ja keiden kanssa yhteistyötä tehdään. Helposti jäämme jumiin tuttuihin yhteistyökumppaneihin tutuilta toimialoilta. Kiertotalous ja erityisesti uudet kiertotalousinnovaatiot vaativat kuitenkin toteutuakseen myös sektorirajat ylittävää yhteistyötä.

Yritykset ovat kiertotalouden ytimessä. Yhä useammat yritykset ovat ymmärtäneet, että kiertotalouden mukaiset toimintatavat eivät ole vain ekologisesti oikeita, vaan myös taloudellisesti järkeviä. Ne säästävät resursseja, lisäävät tehokkuutta ja vähentävät jätettä. Yritykset tarvitsevat tuekseen myös ympäröivää yhteiskuntaa. Kunnat, valtio, tutkimuslaitokset ja koulutusorganisaatiot voivat tarjota heille tätä tukea. Meidän tuleekin varmistaa, että tietoa ja osaamista jaetaan ja että innovaatioita syntyy. Julkinen sektori voi myös edistää kiertotaloutta ohjaamalla ja kannustamalla yrityksiä ja yhteisöjä kestäviin valintoihin sekä tekemällä itse konkreettisia tekoja. Kunnat tekevät jo paljon kiertotaloustekoja ja uusia mahdollisia tekoja on varmasti vähintään yhtä paljon.

Keski-Suomen maakuntaa kehitetään maakuntastrategian mukaisesti kokonaiskestävyyden periaatetta noudattaen. Eli huolehdimme alueen talouden, ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnista kokonaisuutena ja tasapainossa. Meidän on kyettävä ottamaan käyttöön ja tarjoamaan ratkaisuja aikamme suurimpiin haasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen, jonka juurisyy on luonnonvarojen ylikulutus. Viime viikolla saimme lukea, kuinka kuluva vuosi on globaalisti ”lähes varmasti” mittaushistorian lämpimin. Pariisin vuoden 2015 ilmastopöytäkirjassa asetettiin tavoitteeksi rajoittaa ilmaston lämpeneminen mieluiten 1,5 celsiusasteeseen, mutta raja on kuitenkin tutkijoiden mukaan karkaamassa käsistä. Ratkaisuja on siis löydettävä ja kulutuksen tasoa vähennettävä. Kiertotalous ei ole yksistään avain onneen, mutta resurssitehokkuuden ja resurssien pitkäaikaisen käytön kautta tärkeä palanen kokonaisuudessa.

Alueellista elinvoimaa kiertotalous voi tukea muun muassa uusien liiketoimintamallien, uusien innovaatioiden ja resurssitehokkuuden kautta. Uudet ja osin unohdetut liiketoimintamallit, kuten jakamislustat yhteiskäyttöön, elinkaaren pidentäminen huoltamalla ja kunnostamalla tai tuote palveluna -malli, voivat luoda uusia työpaikkoja ja kehittää paikallistalouksia. Kestävämpi resurssien käyttö voi taas tuoda säästöjä ja näin kasvattaa pitkällä aikavälillä niin yksilöiden kuin yhteisöjenkin varallisuutta. Kiertotalous on laajasti Suomessa tunnistettu kasvun mahdollisuutena ja kiertotalous näkyy eri alueiden strategioissa. Myös Keski-Suomessa bio- ja kiertotalous on yksi kasvun kärjistämme ja osoitamme siihen kehittämisrahoitusta. Kiertotalous voidaankin nähdä suurena mahdollisuutena maakunnan kilpailukyvyille.

Kuten aiemmin mainitsin, yhteistyö ja vuorovaikutus ovat kiertotalouden keskiössä. Sosiaalisen kestävyuden näkökulmasta kiertotalous voi tarjota uudenlaista yhteisöllisyyttä. Erityisesti jakamislustoihin liittyvät toimintamallit ovat riippuvaisia ihmisten vuorovaikutuksesta ja tarvitsevat toimiakseen myös tietynlaista luottamusta. Yhteiskäyttöiset työtilat, yhteispuutarhat tai yhteisten välineiden käyttö tuovat ihmisiä yhteen. Sama voi toteutua myös yritysten välillä, esimerkiksi jakamalla koneita ja laitteita teollisuusalueella. Kun ihmiset tekevät yhteistyötä, syntyy luottamusta ja sosiaalista pääomaa, mikä helpottaa yhteisöjen sopeutumista ja vahvistaa resilienssiä.

Monesti kiertotaloudesta puhuttaessa ryhdymme miettimään jotakin massiivista, kuten suuren sivuvirran hyötykäyttöä tai vaikkapa metallien talteenottoa jätevesistä. Ison kokoluokan investointeja tarvitaan, ja niillä on tyypillisesti suurin vaikuttavuus. Kiertotalous on kuitenkin myös pienempiä tekoja, kuten uudelleenkäyttöä tai käyttämättömien tilojen ja tavaroiden käytön lisäämistä. Tai mitä tahansa käytössä olevan asian tehokkaampaa hyödyntämistä. Tässä piilee kiertotalouden yksi keskeinen vahvuus. Se tarjoaa mahdollisuuksia myös pienille toimijoille ja kaikilla sektoreilla.

Haluan lopuksi kannustaa meitä kaikkia pohtimaan ja tunnistamaan näitä mitä erilaisempia mahdollisuuksia – ja ennen kaikkea; ryhtymään rohkeasti toteuttamaan kiertotaloustekoja kunnassanne.